

Studie av synen på medicinska kontroller kan minska vibrationsskadorna i byggbranschen

Arbete med vibrerande verktyg kan orsaka nerv- och kärlskador i händer och armar. Trots det visar studier att de flesta byggarbetare avstår medicinska kontroller av skadorna. Carl Antonson, vid Lunds universitet, tilldelas 1 066 000 kronor för att undersöka varför medarbetare undviker kontroll av vibrationsskador i syfte att ta reda på vad som kan ändra detta beteende.

Carl Antonson, doktor och specialist i allmänmedicin vid Lunds universitet.

– Vi har gjort en studie inom företagshälsovården och sett att många anställda i byggbranschen och industrin undviker medicinska kontroller för vibrationsskador och de efterföljande rehabiliteringssamtalen med arbetsgivaren, säger Carl Antonson, doktor och specialist i allmänmedicin vid Lunds universitet.

– Nu vill vi veta varför man avstår kontrollerna och hur vi kan få till en förändring. Vi tror att om vi får fler att gå på dessa kontroller så kommer vi att se färre allvarliga fall av hand- och armvibrationssyndrom, som är en obotlig skada på nerver och kärl i händerna.

Carl Antonson har tidigare forskat på stress. Han har bland annat studerat sömnens betydelse för psykiatriska symtom och upplevd stress hos ungdomar i gymnasiet. I det nya projektet ska han undersöka vilka faktorer som gör att anställda i byggbranschen och industrin väljer att inte kontrollera om de har begynnande vibrationsskador.

– Nästa steg är att vi ska samla representanter för företag i byggbranschen, tillverkningsindustrin och fackförbund i en så kallad fokusgrupp för att få deras syn på undvikande av medicinska kontroller för vibrationsskador. Sedan kommer vi att sammanställa våra fynd och låta en fokusgrupp med deltagare från företagshälsovården, arbets- och miljömedicinkliniker och Arbetsmiljöverket ta del av dem, säger Carl Antonson.

– Därefter ska vi intervjua anställda i företagen som har egen erfarenhet av att avstå kontrollerna. Så vi försöker få en helhetsbild av orsakerna till det här fenomenet. Förhoppningsvis kommer vi då att kunna dra en slutsats och ha en idé om vad man kan göra för att få fler att genomgå kontroller för vibrationsskador.

Kunskap saknas om att avstå hälsundersökningarna

Det har gjorts en hel del forskning på vibrationsskador genom åren, ofta med fokus på hur skadorna uppstår och hur de kan förebyggas. Däremot saknas kunskap om varför personer i riskgrupper inte vill göra hälsundersökningar där skadorna kan upptäckas i ett tidigt skede.

– Vi har inte kunnat hitta några studier av varför man undviker att undersöka om man riskerar att utveckla vibrationsskador. Men som praktiserande företagsläkare är min erfarenhet att de som arbetar i yrken där de exponeras för vibrationer avstår medicinska kontroller därför att de är rädda att bli av med sin inkomst. Blir du skadad kan du inte utföra dina arbetsuppgifter, och framför allt i byggbranschen finns det inte så mycket annat du då kan göra, säger Carl Antonson.

– Det handlar också om att förlora sin identitet. Som snickare är man stolt över sitt yrke och blir man tvungen att sluta förlorar man både sin yrkesidentitet och sina kollegor. Det finns även en macho-sida av det här som är befäst i forskningen, att man ska klara av sitt arbete och att skador inte är så farliga. Det finns till och med exempel på att man kan bli mobbad på sin arbetsplats om man till exempel får svårt att utföra sina uppgifter på grund av vibrationsskador.

Vad hoppas du på av projektet?

– Jag hoppas att det vi kommer fram till gör att vi bättre kan förstå de psykologiska mekanismerna bakom detta att undvika medicinska kontroller. Framför allt hoppas jag att vi ska finna sätt att få fler att genomgå kontrollerna, så att vi kan hitta de fall där personer bör sluta arbeta med vibrerande verktyg innan de utvecklar allvarliga skador, säger Carl Antonson.

– Jag hoppas också att vi får till stånd en kulturförändring inom de här yrkesgrupperna. Genom att vi pratar med alla berörda parter kan vi förhoppningsvis få igång en diskussion som kan göra ämnet mindre tabubelagt. Det verkar som att den yngre generationen yrkesarbetare har en annan inställning till säkerhet på arbetsplatserna, så det kan vara en förändring på gång.

Forskning som kommer till nytta i arbetslivet

– Vi vill långsiktigt bidra till att främja en god arbetsmiljö med färre arbetsskador och minskad ohälsa. Det gör vi bland annat genom att stödja forskning som främjar friskfaktorer och trygga arbetsplatser, säger Helena Jahncke, chef för FoU-avdelningen på Afa Försäkring.

– Forskningen vi finansierar ska komma till nytta i arbetslivet. Det är ett av våra huvudkriterier när vi beslutar om vilka projekt som får stöd. Nu har vi beviljat stöd till Carl Antonson och ett nytt projekt som är viktigt ur ett förebyggande perspektiv.

Kontakt: Carl Antonson, doktor i allmänmedicin, Lunds universitet, tel: 070–848 34 72, e-post: carl.antonson@gmail.com.

Barbro Jacobsson, forskningshandläggare på FoU-avdelningen, Afa Försäkring: 070–893 95 48, barbro.jacobsson@afaforsakring.se.

Linda Harling, presskommunikatör, Afa Försäkring: 0730–96 35 12, linda.harling@afaforsakring.se.

Om Afa Försäkrings forskningsstöd

Afa Försäkring satsar årligen cirka 150 miljoner kronor på forskning och utveckling som syftar till att förebygga ohälsa och arbetsskador inom både privat näringsliv och kommuner och regioner. Information

om forskningsstödet finns på Afa Försäkrings [FoU-webb](#).

Om Afa Försäkring: 9 av 10 är försäkrade genom jobbet. Afa Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner. Afa Försäkring drivs utan vinstsyfte och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. Afa Försäkring har cirka 650 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK. www.afaforsakring.se